

Енергетичний перехід - глобальні тренди та нові виклики для газовидобувних компаній

II Конференція з енергетичного права

Юлія Боржемська
менеджер з регуляторної політики ДТЕК Нафтогаз

11.06.2021г.

Біл Гейтс. Як уникнути кліматичної катастрофи. Основні тези

✓ 51 млрд тон – щорічні викиди парникових газів

мета

0 викидів парникових газів до 2050 року

- ✓ Енергоперехід буде дійсно важким, світ ніколи такого не робив
- ✓ Мети можна досягнути тільки співпрацюючи разом
- ✓ Інновації можуть забезпечити значний прорив

- ✓ Наслідки глобального потепління
  - Урагани, пожежі та інші стихійні лиха
  - Дефіцит їжі та води
  - Дефіцит придатних для життя територій
  - Зникнення видів тварин і рослин
  - Смерть від перегріву

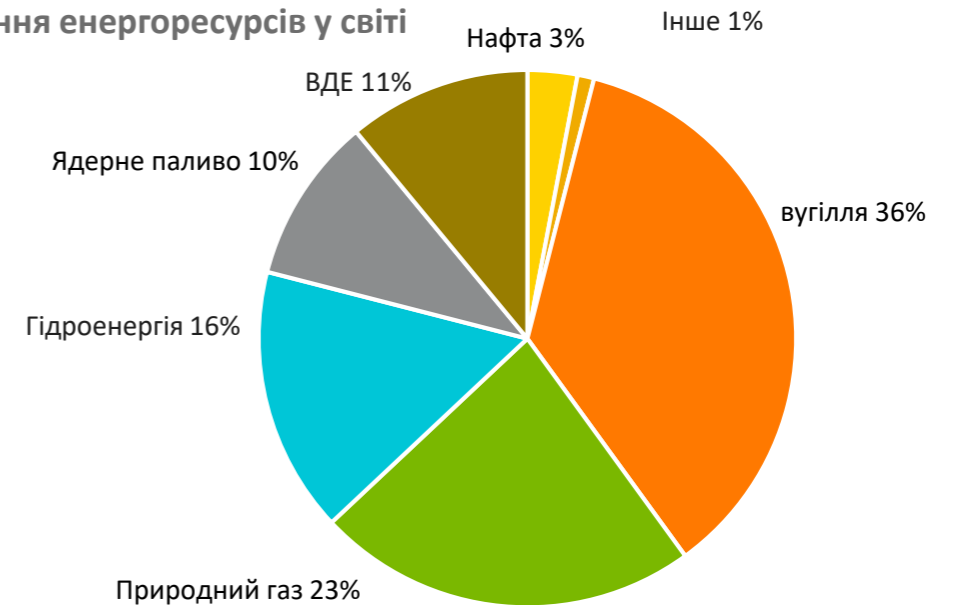
✓ 5 основних видів діяльності, що утворюють викиди

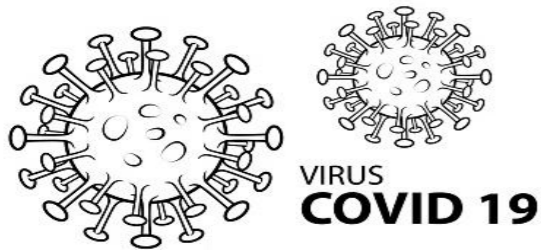
Виробництво речей (цемент, сталь, пластик)	31%
Підключення електроенергії	27%
Вирощування (рослин, тварин)	19%
Перевезення (літаки, вантажівки, вантажні судна)	16%
Охолодження та зігрівання	7%

✓ Що треба розвивати:

Ядерне паливо	ВДЕ
Геотермальна енергія	Водень
Уловлювання вуглецю	Сховища та батареї
Енергоефективність	Скорочення споживання

Споживання енергоресурсів у світі

Обсяг викидів скоротився на 5% у 2020 через пандемію

Зникнення кордонів – не можливо подолати пандемію або наслідки зміни клімату в одній окремій країні

Співпраця – єдиний шлях подолати пандемію та кліматичну кризу

Глобалізація – швидкий одночасний розвиток усіх країн, подолання прогалів у розвитку. Єдина культура, єдиний світовий простір – економічний, соціальний, технологічний

Трансформація – вхідні двері до нових ринків

Never waste a good crisis!

Значне прискорення змін – швидке й одночасне розповсюдження інформації

Зміна культури та стилю життя – швидка адаптація:

- Екологія – основний глобальний тренд
- Дистанційна робота, навчання, соціальні заходи
- Діджиталізація в житті та бізнесі
- Енергоефективність
- Електротранспорт
- Відмова від пластику
- Сортування сміття
- Рациональне використання продуктів, спрямоване на мінімізацію відходів
- Скорочення споживання

Культура їсть стратегію на сніданок – бізнес рішення оцінюються через відповідність меті декарбонізації

Основний подвійний виклик

- Забезпечення зростаючого попиту на енергоресурси
- Зниження викидів CO₂, кліматичні цілі Паризької угоди

Сталий розвиток та енергетичний перехід

- Перехід до низьковуглецевої моделі енергосектору
- Різноманіття видів енергії, що будуть відігравати важливу роль
- Нафта і газ – перехідне паливо (особливо природний газ) та допоміжні ресурси для виробництва чистої енергії, синергія традиційних і відновлювальних енергоресурсів
- Перехід до циркулярної економіки

Розвиток людства

Споживання енергії

Інші виклики в процесі еволюції	
1.	Центр енергетичного попиту зміщується у бік середнього класу Азії, де буде сконцентрована переважна частина росту ВВП та споживання енергії наступні 20 років
2.	Розвиток чистої енергії, технологій CCS/CCU, виробництва водню, синтез-газу, утилізації CO ₂
3.	Зміна маршрутів та способів поставки газу внаслідок швидкого зростання LNG, революції сланцевих вуглеводнів, лідерської позиції США як найбільшого виробника нафти та газу в світі. США повертається до Паризької угоди, Індія, Китай, ін. країни беруть на себе зобов'язання щодо досягнення нульового рівня CO ₂
4.	Спосіб споживання енергії змінюється, у зв'язку з електрифікацією світу. Енергія стає частиною широкого спектру цифрових послуг

Виклик: зрозуміти, адаптуватися та досягнути успіху на цьому швидкозмінному енергетичному ландшафті

ESG стратегія (environmental, social and governance)

To think out of the barrel

Сильна ESG стратегія – передумова отримання інвестицій та кредитування, як запорука стійкості розвитку

- ✓ Велика відповідальність галузі перед суспільством
- ✓ ESG index, climate change stress testing – оцінка ризиків та порівняння з очікуваною дохідністю
- ✓ Від закритості і високих дивідендів – до максимальної прозорості і сталого розвитку
- ✓ Сапех – це вже не тільки буріння, а й виконання ESG заходів
- ✓ Вкладати кошти в нафтогазові компанії вже не тренд – вартість залученого капіталу зростає
- ✓ Банки кредитують low risk + low cost + low carbon компанії.
- ✓ Чітка державна політика щодо декарбонізації

17 цілей
сталого розвитку
ООН - 2030

- Ціль 3 Міцне здоров'я і добробут
- Ціль 4 Якісна освіта
- Ціль 6 Чиста вода та санітарія
- Ціль 7 Недорога і чиста енергія
- Ціль 8 Гідна робота
- Ціль 9 Індустріалізація, розвиток інновацій та інфраструктури
- Ціль 11 Сталі міста і населені пункти
- Ціль 12 Відповідальне споживання і виробництво
- **Ціль 13 Боротьба із зміною клімату**
- Ціль 15 Збереження екосистеми суші

- ❖ **Індустрія прийняла виклик з декарбонізації.** Інтеграція та диверсифікація енергоресурсів, зниження CO2 та витрат.
- ❖ **США взяли зобов'язання щодо досягнення вуглецевої нейтральності до 2050.** Виробництво палива - допоміжна сировина для чистої енергії. 80% енергоресурсів США - наразі викопні види палива.
- ❖ **Державна підтримка.** Мета регуляторів – забезпечити значне прискорення декарбонізації шляхом більш суворих вимог, стимулів до змін, фінансування, розробки законодавства.
- ❖ **Фундаментальна роль технологій і партнерств.** Формула успіху= сонце + вітер + водень + зберігання електроенергії.
- ❖ **Управління CO2** - ключова компетенція компаній.
- ❖ **Фокус дискусій.** Необхідність здешевлення виробництва чистої енергії, водень, технології уловлювання, утилізації та збереження CO2.
- ❖ **Фундаментальний драйвер.** Нове покоління, яке опікується екологією та готове платити високу ціну за чисті енергоресурси.
- ❖ **Енерготрансформація економіки наступні 5-7 років.** Ланцюги постачання та збуту істотно змінюються. Створюється нова інфраструктура для ВДЕ та водню. Електрифікація, попит на електроприлади, товари для батарей: кобальт, нікель, кадмій, марганець тощо.
- ❖ **Формування ринку водню.** Його вплив буде колосальним, як тільки його виробництво стане економічно вигідним. Водень не буде конкурувати з бензином, адже має свого споживача з іншими цінностями.
- ❖ **Новий масштабний ринок** утворюється

Монстр, що знищує планету або галузь, що може вирішити проблему глобального потепління

- ✓ Бути драйвером змін, навчати людей, створювати культуру і цінності*
- ✓ Змінювати підхід до споживання енергоресурсів
- ✓ Інформувати суспільство про вартість декарбонізації
- ✓ Бути максимально прозорими та інформувати про заходи, спрямовані на збереження екології та клімату
- ✓ Створити глобальну карту викидів та показати картину в цілому і вплив на проблему потепління всіх стейкхолдерів
- ✓ Інформувати про фантастичні технології, тотожні до космічних, які можуть врятувати планету у наступні 30 років
- ✓ Стимулювати інновації
- ✓ Залучати молодь для зміни світу на краще

*Велику частину проблеми парникових газів створює життєдіяльність людства

Стратегії нафтогазових компаній в перехідний період

Нафтогазові компанії в перехідний період, ускладнений COVID-19

Стратегія. Перетворення з нафтогазової на енергетичну компанію.

Фокус: найкращий продукт, диверсифікація, декарбонізація

Мета: бути не найбільшим, а найкращим бізнесом

- вуглеводні – джерело фінансування низьковуглецевих проектів
- зробити нафту і газ максимально чистими енергоресурсами

Технології: виробництво водню, як ресурсу для опалення і транспорту та технології CCS.

BP планує створити у Великобританії індустріального парку з декарбонізації.

Стратегія: частка нафтогазового бізнесу залишається значною.

Фокус: розвиток ВДЕ, технологій з виробництва водню, CCS.

Мета: 0 рівень викидів CO2 до 2050 за рахунок:

- цифровізації, діджиталізації, agile
- глобального масштабування
- співпраці з іншими галузями – більше спільного ніж відмінностей
- експоненційного розвитку за рахунок інновацій і технологій
- Зменшення викидів на діючих активах
- Розвитку екосистеми: екологія - особиста цінність працівників
- Інвестможливості оцінюються через цілі декарбонізації
- Співпраця з суспільством, NGO, регуляторами, науковцями
- Використання низьковуглецевої продукції
- зниження витрат
- освіти, тренінгів

Технології: Shell розвиває CCS як сервіс, впроваджує управління CO2, надаватиме послуги з декарбонізації.

ExxonMobil

Близько 40 галузей інтенсивно використовують енергоресурси. У технологіях з декарбонізації величезна прогалина. Це можна вирішити лише шляхом співпраці та інновацій.

Від випробування до впровадження технології необхідно багато часу. Для прискорення цього процесу важлива співпраця з компаніями, лабораторіями, інститутами, малими вендорськими компаніями, що вже протестували технологію. Буває, що успішні пілотні проекти дають негативні результати при масштабуванні. Exxon активно співпрацює з IBM.

Фокус: технології CCS та низьковуглецеві проекти.

TOTAL

Фокус: водень – основне паливо майбутнього. Важливо сформувати ринок споживання водню

الامكو السعودية
Saudi Aramco

У фокусі залишається нафта і надійні маршрути її постачання, низьковуглецеві технології, нафтохімія, водень.

Компанія оновлює інфраструктуру, обладнання, транспорт, здійснює електрифікацію, впроваджує енергоефективні рішення.

BR
PETROBRAS

Фокус: енергоефективність і зниження CO₂, діджиталізація. Впровадження технології очищення нафти від CO₂ на дні моря.

Використання штучного інтелекту для мінімізації ГРР ризиків, підвищення ймовірності визначення типу вуглеводнів, прогнозного дебіту, скорочення строків обробки геологічної інформації).

Майбутнє – це agile команда, швидка діагностика і рішення. Ключ до успіху – технології для виробництва чистого палива.

Нафтогазові компанії в перехідний період, ускладнений COVID-19

Фокус: ВДЕ, водень, зобов'язання досягнути 0 рівня викидів CO2 до 2050. Компанія впроваджує комплексні рішення для клієнтів: чиста енергія, енергоефективність, поради щодо зменшення витрат клієнтів на енергоресурси.

Фокус: ВДЕ, декарбонізація, чисті вуглеводні, впровадження безвуглецевих рішень, зміна культури суспільства щодо споживання енергоресурсів і ставлення до екології.

Створений проект Northern Light – CCS на шельфі Норвегії за підтримки уряду. Компанія розвиває технології з виробництва водню, Важливо розвивати ринки збуту, інфраструктуру для водню та CO2.

Компанія співпрацює щодо кліматичних цілей з компаніями, лабораторіями, інститутами, споживачами, підрядниками, розробниками технологій.

Фокус: технології з виробництва водню, в т.ч. з біогазу, ВДЕ, виробництво метанолу тощо.

Фокус: проекти CCS, виробництво метанолу, створення регуляторного середовища, створення інфраструктури, розвиток ринку послуг CCS. Розвиток проектів з утилізації CO2 – створення ланцюгів постачання і збуту, продаж косметичній, харчовій промисловості.

Фокус: декарбонізація, створення CCS в Греції, розвиток технологій з виробництва блакитного водню, розвиток ВДЕ.

Фокус: розвиток електрифікації за рахунок ферм ВДЕ в Фінляндії, розвиток проектів CCS, здешевлення технологій, оптимізація витрат, енергоефективність.

Інші компанії в перехідний період, ускладнений COVID-19

COVID створив вектор акселерації процесів декарбонізації.

Важливо:

- масштабування технологій та інновацій
- розвиток інноваційної культури в компанії – бути готовим експериментувати
- Відслідковувати викиди та їх зменшення

Компанія створила платформу для перепрофілювання та навчання співробітників, співпрацює з інститутами, студентами, щоб якомога раніше сформувати навички і культуру «нульових викидів».

- 90% клієнтів підтримує ініціативу зниження CO2 та вірять в прорив водневих технологій.
- Банк просуває ідеї декарбонізації через клієнтів та ринок капіталу.
- Розмір фінансування - 15-500 млн доларів.
- Азії потрібно 40% від глобальних інвестицій на кліматичні цілі, але складно показати сталий розвиток
- **Майбутнє банку** – участь в коаліції з вирішення екологічних питань

Диверсифікація клієнтів – послуги зі зниження CO2 надаються автомобільній та металургійній галузям.

Пропозиції щодо декарбонізації всім клієнтам по всьому ланцюжку створення цінності

Використання штучного інтелекту для моніторингу різних умов для зниження витрат.

Майбутнє компанії – застосування agile, технологій, що надають можливості.

- Розвиток використання водню – стратегічна мета ЄС, як запорука виконання кліматичних цілей
- Підтримка водню на початковій стадії розвитку. Строки - 2030, максимально - 2050
- Відсутній єдиний механізм підтримки
- На національному рівні для підтримки рекомендується використовувати пряму підтримку, квотування, контракти на різницю,
- Одним з важливих факторів підтримки водню є наявність в країні національної стратегії розвитку водню (наразі стратегія є лише у 5 країнах)
- Основним джерелом підтримки є спеціальні фонди, створені під егідою ЄС
- Переважно підтримуються інвестиції в CAPEX
- 2 основних напрямки розвитку водню: промислове використання (хімія, металургія) і транспортне паливо.
- Підтримка R&D водневих проектів

